

22 χρόνια στο πηδάλιο του ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ.

ANNA AXILLEOYDH: Τα πράγματα για τον καρκίνο δεν προχωρούν όσο θα έπρεπε γρήγορα

Το 1986 συγκρότησε με μια μικρή ομάδα τον Σύνδεσμο Καρκινοπαθών και Φίλων, μετά από διάγνωση με καρκίνο του μαστού. Για την πολύχρονη προσφορά της, η Άννα Αχιλλεούδη τιμήθηκε πρόσφατα από τέσσερις Συνδέσμους. Πέτυχε πολλά τα 22 χρόνια στην προεδρία του ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ., αλλά νιώθει πολύ απογοητευμένη γιατί τα πράγματα δεν προχωρούν όσο θα έπρεπε γρήγορα. Δηλώνει πως πρέπει να εξελιχθούμε και να οργανωθούμε σε πολλούς ακόμη τομείς, για να υπάρχει μια σφαιρική, σύγχρονη αντιμετώπιση στα διάφορα είδη καρκίνου.

Τη Διεθνή Ημέρα για τον Καρκίνο, σας τίμησαν Αντικαρκινικός Σύνδεσμος Κύπρου, Παγκύπριος Σύνδεσμος Καρκινοπαθών και Φίλων, Ένωμα Δοηπα Κύπρου και Ογκολογικό Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Ήταν μια πολύ ευγενική πρωτοβουλία. Δεν περίμενα να συγκινηθώ τόσο, αλλά το φιλικό που έδειξαν με ειλικρίνεια από την ιδιωτική μου ζωή, με συγκίνησε πάρα πολύ.

Αν δεν ήσασταν γιατρός αλλά μια απλή γυναίκα, πόση επιτυχία θα είχαν οι προσπάθειές σας; Δεν νομίζω να είχαν τόση επιτυχία. Θα ήταν δύσκολο για έναν άνθρωπο έξω από τα πράγματα να μπορέσει να επισημάνει και να προωθήσει καταστάσεις σ' αυτή τη δεδομένη στιγμή της άγνοιας και μυστικοπάθειας.

Ποια ήταν η αντιδράσή σας στη διάγνωση καρκίνου; Στην αρχή βρίσκεσαι σε άλλες σφαίρες, νιώθεις ότι δεν συμβαίνει σε σένα, δεν συνειδητοποιείς ότι σε

Πρέπει να εξελιχθούμε και να οργανωθούμε σε πολλούς ακόμη τομείς

όταν είδα στο Λονδίνο, σε ένα τεστ αίματος, το όνομά μου με διαγνώσει καρκίνου του μαστού! Πώς τον ανακαλύψατε; Το μικρό ογκίδιο, που σχεδόν δεν ψηλαφιζόταν, το είχα βρει ένα χρόνο πριν, το έδειξα στους χειρουργούς του νοσοκομείου και μου είπαν ότι δεν ήταν τίποτα, ούτε βιοψία δεν ήθελαν να μου κάνουν. Αποφάσισα μόνη μου να το αφαιρέσω πριν από το καλοκαίρι που θα πήγαινα διακοπές. Η βιοψία έδειξε ότι ήταν καρκίνος. Όλα αμέσως άλλαξαν. Από την πρώτη στιγμή με είχαν σχεδόν θάψει στην Κύπρο. Πρώτος και καλύτερος ο ιστοπαθολόγος. Όλα αυτά τα μάθαινα, αλλά είχα πεπονηθεί ότι δεν ευσταθούσαν. Φέτος μου είπε ο σύζυγός μου ότι τότε, ρωτώντας για τη σοβαρότητα της κατάστασής μου, ένας πολύ στενός μου φίλος γιατρός του είχε πει ότι είχα ίσως τέσσερα χρόνια ζωής! Φαντάσου τι προκατάληψη υπήρχε, τι φόβος και τι άγνοια επικρατούσε στην Κύπρο και την Ελλάδα. Στην Αγγλία ήταν διαφορετικά τα πράγματα. Ήξερα ότι είχε βρεθεί ο αδελφός μου, αν το αφαιρούσα ένα χρόνο πριν όταν το είχα ψηλαφήσει, δεν θα ήταν καν καρκίνος. Όμως και πάλι ήταν στο πρώτο στάδιο, μικρός όγκος και μου έκαναν ευρεία αφαίρεση του ογκιδίου και μόνο τοπική ακτινοθεραπεία. Ίσως να ήταν γραφτό να το πάθω και να δημιουργηθεί κάτι καλό από αυτό.

Γιατί πήγατε στην Αγγλία; Επειδή ήμουν αναισθησιολόγος, δεν ήθελα να κάνω τη θεραπεία στο επαγγελματικό μου περιβάλλον. Ήμουν όμως και πολύ τυχερή που αποφάσισα να το χειριστώ έτσι, γιατί η προσέγγιση εκεί ήταν πολύ διαφορετική. Σε κάνουν να νιώθεις πολύ καλά, όχι ότι είναι το τέλος του κόσμου. Παράλληλα, είδα πώς γίνεται ο προγραμματισμός και τι τεχνολογία χρησιμοποιούσαν για την ακτινοθεραπεία σε σχέση με το τι είχαμε στην Κύπρο.

Αν σας συνέβαινε σήμερα, θα μένατε Κύπρο ή πάλι θα πηγαίνατε στο εξωτερικό; Δεν μπορώ να ξέρω πώς θα αντιδρούσα σήμερα, ούτε πώς θα ήταν τα πράγματα αν δεν είχαμε υπάρξει ως Παγκύπριος Σύνδεσμος Καρκινοπαθών και Φίλων (ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ.). Σημασία όμως έχει το σήμερα και ότι δρομολογείται, κατά πρώτο, στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας Κέντρο Μαστού, που θα έχει ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε οργάνωση και εξωτερική πιστοποίηση.

Έχετε δρόμο να διανύσετε; Σίγουρα. Πρέπει να εξελιχθούμε και να οργανωθούμε σε πολλούς ακόμη τομείς, για να υπάρχει μια σφαιρική, σύγχρονη αντιμετώπιση στα διάφορα είδη καρκίνου. Η επιστήμη

ΦΩΤ.: Α. ΜΑΝΩΛΗΣ

Δημιουργία μιας πλατφόρμας των οργανώσεων για τον καρκίνο

Ο ρόλος των οργανώσεων ποιος είναι; Επιστημονικά προβλήματα, δυσκολίες, κενά, στους τομείς που υπηρετούμε. Κάποιους τομείς καλύπτουμε μέσω της εθελοντικής μας προσφοράς και προωθούμε για επίλυση ανάγκες που οφείλει η Πολιτεία να δώσει λύσεις. Υπάρχουν πολλοί Σύνδεσμοι, γιατί δεν ενώνονται σε έναν, ώστε η φωνή τους να είναι πιο δυνατή; Έγιναν στο παρελθόν προσπάθειες που δεν καρποφόρησαν. Όμως πιστεύω ότι μπορεί να υλοποιηθεί η δημιουργία μιας πλατφόρμας των οργανώσεων για τον καρκίνο. Έτσι θα μπορούμε να έχουμε μια πολύ πιο δυνατή φωνή για θέματα που μας αφορούν. Πιστεύω ότι θα πετύχει. Θα δράσουμε με κατανοητά και σεβασμό προς την κάθε οργάνωση.

Ο ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ. πώς καλύπτει τα έξοδά του; Από εκδηλώσεις, εισφορές, δωρεές, χορηγίες. Τα έξοδά μας αυξάνονται διότι θέλουμε συνεχώς να βελτιωνόμαστε και να είμαστε κοντά σε κάθε ασθενή. Όσο υπάρχουν οι ανάγκες, πρέ-

Βράβευση από την Πρώτη Κυρία εκ μέρους όλων των Οργανώσεων.

πει να ανταποκρίνεται με εξειδικευμένο προσωπικό. Για να μπορούμε να εξελισσόμαστε, η κυβερνητική χορηγία πρέπει να είναι σταθερή και ουσιαστική, ανάλογη της κοινωνικής μας προσφοράς και της συνολικής μας δαπάνης, η

οποία υπερβαίνει τα δυο εκατομμύρια ευρώ. Αυξάνονται τα περιστατικά καρκίνου στην Κύπρο; Αυξάνονται αλλά είναι γενικό, παγκόσμιο το φαινόμενο. Βρίσκονται όμως πιο έγκαιρα. Βέβαια, σε ορισμένα είδη μπορεί να μην είναι και τόσο έγκαιρα, όπως στο έντερο. Γι' αυτό και το χρόνιο θα κάνουμε και πάλι μια εκστρατεία για τον καρκίνο του πακέτος εντέρου.

Βλέπετε τον Κύπριο να ευαισθητοποιείται με τις εκστρατείες; Ναι, υπάρχει μεγάλο ανταπόκριση και έχουν παίξει μεγάλο ρόλο στην κατανοητότητα και ευαισθητοποίηση των συμπολιτών μας σε θέματα πρόληψης. Παράλληλα, στοχεύουμε στην εκπαίδευση των παιδιών, της νεολαίας μας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας. Στόχος τα παιδιά, και μέσω αυτών οι γονείς τους, να γνωρίσουν από μικροί και να κάμουν κτήμα τους παργόντους που βοηθούν στην πρόληψη και που μπορούν να εφαρμόζουν αργότερα και ως ενήλικες.

σε όλους τους τομείς εξελίσσεται συνεχώς με βελτιωτικές τεχνικές. Εμείς, μια μικρή χώρα χωρίς Ιατρική Σχολή, είναι δύσκολο να είμαστε παράλληλοι με την εξέλιξη. Όμως, μπορούμε να φέρνουμε την εξέλιξη στη χώρα μας, καλώντας τους καλύτερους ειδικούς από εξειδικευμένα κέντρα του εξωτερικού, να χειρίζονται χειρουργικά δύσκολες ειδικές περιπτώσεις ασθενών σε συνεργασία με τους δικούς μας επιστήμονες, ώστε να αναπτύξουμε και τις δικές μας εξειδικευμένες τεχνικές. Αναπτύσσοντας τέτοιες σταθερές συνεργασίες, έχουμε και μεγάλο οικονομικό όφελος ως χώρα, από το να αποστέλλουμε τις περιπτώσεις αυτές για θεραπεία στο εξωτερικό. Μια τέτοια στρατηγική φαίνεται να ακολουθεί τώρα το Υπουργείο Υγείας με γνώμονα την Εθνική Στρατηγική για τον Καρκίνο και πιστεύω ότι είναι ένα πολύ σταθερό βήμα για περαιτέρω εξέλιξη και αντιμετώπιση στη χώρα μας.

Ενημερώνεται σήμερα ο ασθενής με καρκίνο; Ναι, σήμερα ενημερώνεται. Όμως, πολλές φορές ο γιατρός, και ειδικά ο χειρουργός, όταν είναι ο πρώτος που θα δράσει για να βάλει τη διάγνωση, νιώθει δυσκολία στο να πει τα «κακά νέα». Όμως, είναι δική του η ευθύνη να ενημερώσει τον ασθενή και την οικογένεια. Εμείς ως ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ., νιώθοντας τις δυσκολίες του γιατρού, του νοσηλευτή, του ασθενούς και τις οικογένειες μπροστά σε μια δύσκολη διάγνωση, έχουμε εδώ και χρόνια αναπτύξει μια συ-

νεργασία με τα χειρουργικά τμήματα σε όλες τις πόλεις, πρόσφατα δε και στη Λευκωσία. Είναι πολύ σημαντικό αυτό το κομμάτι υποστήριξης του ασθενούς και της οικογένειάς, αλλά και του γιατρού, που πολύ συχνά βρίσκεται στη δύσκολη θέση να ανακοινώσει «δυσάρεστα νέα». Υποστήριξη χρειάζονται ακόμα και οι νοσηλευτές που αντιμετωπίζουν καθημερινά ασθενείς με τη διάγνωση «καρκίνος». Την υποστήριξη από ψυχολόγο του ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ. την προσφέρουμε σε κάθε τμήμα των νοσηλευτηρίων μας σε κάθε πόλη, που νοσηλεύονται ασθενείς με καρκίνο. **Ο φόβος των ασθενών στο Ογκολογικό πόσο επιρραίζει την απόδοση των ιατρών και τη φροντίδα των ασθενών;** Αυτό είναι ένα πρόβλημα. Προσπαθούν να το αντιμετωπίσουν όσο καλύτερα μπορούν με πολύ σκληρή εργασία. Αν είχε υπάρξει σωστός

προγραμματισμός και συντονισμός, οι επεκτάσεις που ξεκινούν τώρα, θα είχαν ήδη τελειώσει. Περιμέναμε έξι χρόνια να δοθεί η άδεια, περνώντας από γραφειοκρατικές διαδικασίες και κωλυσιεργίες της Κυβέρνησης, για ένα έργο που όλο το κόστος αναλαμβάνει το Medical Trust της Τράπεζας Κύπρου. Έτσι, δεν θα είχαν προκύψει όλες αυτές οι δυσκολίες σήμερα. Παράλληλα περιμέναμε να έχει γίνει το Ογκολογικό-Ακτινοθεραπευτικό στη Λεμεσό, που έχει εξαγγελθεί εδώ και 10 χρόνια! Υπήρχε και μια δωρεά τότε η οποία χάθηκε.

Πού είναι το πρόβλημα; Να ρωτήσετε το Υπουργείο Υγείας.

Μήπως δεν είχαμε μέχρι τώρα ένα οραματιστή υπουργό που θα τολμούσε να προχωρήσει; Ο νυν υπουργός προσπαθεί πάρα πολύ και προχωρούμε. Σήμερα έχου-

με μια Εθνική Στρατηγική και τα πράγματα πιστεύω ότι θα προχωρήσουν βάσει αυτής της Στρατηγικής και των ευρωπαϊκών οδηγιών.

Τι μπορεί να κάνει την κυβερνητική μηχανή να ενεργοποιηθεί; Είναι πάντα πολλά τα προβλήματα της γραφειοκρατίας και κυρίως το ότι δεν υπάρχει ακόμη η ανεξαρτητοποίηση των νοσοκομείων και ένα σύστημα ασφάλισης υγείας. Τώρα, λόγω της δισυνοριακής ιατρικής, μπορεί να αναγκαστούν να το κάνουν. Βέβαια, αυτό δεν είναι λύση, γιατί δεν είναι εύκολο να σπικνέται ο ασθενής να πηγαίνει στο εξωτερικό. Ο στόχος είναι να υπάρχει στον τόπο μας πολύ καλή, συνεχώς εξελισσόμενη ιατρική φροντίδα για όλους. **Δεν κουραστήκατε από τις υποσχέσεις;** Νιώθω πολύ απογοητευμένη γιατί τα πράγματα δεν προχωρούν όσο θα έπρεπε γρήγορα. Ο αγώνας, όμως, συνεχίζεται και προσπαθώ να είμαι πάντα θετική.

Έχετε καλούς γιατρούς; Βεβαίως και έχουμε. Μπορούμε να έχουμε ακόμη περισσότερους, αν δημιουργήσουμε συνθήκες επαναπατριsmού για περισσότερους γιατρούς μας που διαπρέπουν στο εξωτερικό.

Υπάρχει μια τάση δημιουργίας ιδιωτικών Ογκολογικών Κέντρων. Ας γίνουν και ιδιωτικά κέντρα, εμείς θέλουμε να αντιμετωπίζεται σωστά ο ασθενής. Από ποιους θα γίνει, δεν μας ενδιαφέρει, φτάνει να γίνεται σωστά και ο ασθενής να μην επιβαρύνεται οικονομικά.

Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ

Μπορεί να υπάρξει μια κοινωνία απαλλαγμένη από τον καρκίνο; Είναι το όραμά μας. Σήμερα, η κάθε γυναίκα μπορεί να απαλλαγεί από τον καρκίνο του τραχήλου. Αύριο ίσως μπορούμε να απαλλαγεί και από τον καρκίνο του μαστού. Σίγουρα, με προληπτικό έλεγχο μπορεί να ελεγχθεί πλήρως σχεδόν ο καρκίνος του πακέτος εντέρου, του προστάτη, της ουροδόχου κύστης. Γίνονται τρομερά βήματα, η επιστήμη προχωρεί. Τον Απρίλιο υπάρχει μια μέρα αφιερωμένη στα άτομα που έχουν επιβιώσει από καρκίνο και αυτό είναι φανταστικό. Ο αριθμός τους αυξάνεται συνεχώς αυξάνεται. Η πρόληψη είναι το μυστικό για να κάνουμε την ασθένεια του καρκίνου παρελθόν. Ευχή μας είναι να έχουμε σύντομα ένα αύριο απαλλαγμένο από τον καρκίνο.

Προσπερνά τις απογοητεύσεις

Είστε Πρόεδρος του ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ. από την ίδρύσή του το '86. Νιώθετε να έχετε κουραστεί; Ελπίζω να έρθετε γρήγορα η ώρα που θα αποχωρήσω. Οι ανάγκες σήμερα έχουν αλλάξει και υπάρχουν άτομα που μπορούν να συνεχίσουν το έργο μας. Κάνουμε μια εσωτερική αναδόμηση, η οποία προχωρεί πολύ καλά, ώστε, με το νέο μου προσωπικό στη διοίκηση, να μπορούμε να προχωρήσουμε εξελισσόμενοι σε βάθος χρόνου, με ευρωπαϊκές προδιαγραφές και διαπιστεύσεις για τις υπηρεσίες μας. Απογοητευτήκατε από κάποιες ανθρωπίνες συμπεριφορές; Ναι, αλλά τις προσπερνά. Σας αμφισβήτησαν; Όταν προσπαθείς να φέρεις αλλαγές, φυσικό είναι να υπάρχουν και αντιδράσεις. Δεν με νοιάζει αν τυχόν κάποιος με αμφισβητούν. Νιώθω ότι κάνω το σωστό, όπως εγώ το εννοώ, και εξυπηρετώ το στόχο μας που είναι ο άνθρωπος με εμπειρία καρκίνου αλλά και γενικά η κοινωνία μας. Ένας πρόεδρος, κατά την άποψή μου, οποιασδήποτε οργάνωσης πρέπει να δουλεύει ήρεμα, με ανωτερότητα και αγάπη, όχι με μισμηνίες, καβγαδάκια. Δεν μπορεί κάθε φορά στα δύσκολα να το βάζει στα πόδια. Τότε δεν κάνει τίποτα. Πρέπει να μην έχει επαγγελματικούς δεσμούς και να μη ζυγίζει τα λόγια του σύμφωνα με δικά του δεδομένα. **Εσείς είσατε κυβερνητική. Ναι, ήμουν κυβερνητική αλλά άλλαξα καπέλο.**

Νιώσατε στην καριέρα σας πόλεμο λόγω της δραστηριότητάς σας στον ΠΑ.ΣΥ.ΚΑ.Φ.; Ποτέ. Θα ήταν άλλωστε πολύ άδικο να εκδικείσαι έναν άνθρωπο που προσφέρει τη ζωή του για να βελτιώσει πράγματα. **Βάζατε την κυβέρνηση ενώπιον των ευθυνών της. Ναι, δεν ζητούσαμε κάτι παράλογο, απλά έμπαινε ενώπιον των ευθυνών της. Μπορεί να ένωθα άσχημα διότι υπήρχαν αντιδράσεις, αλλά πάντα εξυπηρετούσα τον ασθενή. Δεν έπαιξα ποτέ το παιχνίδι κανενός. **Μεθαύριο, 8 Μαρτίου, γιορτάζεται η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Η ημέρα αυτή σημαίνει πολλά. Μπορεί να υπάρχουν ακόμα αδικίες και στον τόπο μας έναντι των γυναικών, αλλά πιστεύω ότι όλα εξαρτώνται από την ίδια. Είναι, σε μεγάλο βαθμό, θέμα δικό της πώς θα καθορίσει τις δυνατότητες στη ζωή της, για να καταπολεμήσει τις διακρίσεις, να θέσει τους στόχους και τις προτεραιότητές της. **Πώς ήταν ο δικός σας δρόμος; Δεν ήμουν μόνο γυναίκα αλλά και από την Ελλάδα. Δεν ένιωσα όμως ποτέ ότι δεν είμαι Κύπρια. Αρμονιώθηκα από την αρχή, συμβιβάστηκα με τις εδώ συνθήκες και προσπάθησα να εξελιχθώ. Οι δυσκολίες που συνάντησα είναι μέσα στη ζωή. Αγάπησα την ιατρική, γι' αυτό και την ακολούθησα. Μετά την εμπειρία μου ασχολήθηκα με τα κοινά και συνέβαλα στο να δημιουργηθεί ένας Σύνδεσμος, αδιαφορώντας για το******

πόσο θα μου κόστιζε. Δυο χρόνια μετά από την εμπειρία σου, εκεί που πας να την ξεπεράσεις, δεν είναι εύκολο να πρέπει να μιλάς συνεχώς για το θέμα αυτό, να θυμάσαι και να ξαναζεις το πρόβλημά σου, να βγάζεις δημόσια το δικό σου εαυτό, ιδιαίτερα την εποχή εκείνη!

Παίζει ρόλο η ψυχική δύναμη Χρειάζεται δύναμη ψυχικής για να βγεις νικητής; Ναι, πολύ μεγάλο ρόλο παίζει η ψυχική δύναμη. Δεν σημαίνει ότι ο άλλος που έφυγε δεν την είχε. Όμως, είναι πολύ σημαντικό να συμβιβαστείς με την αρρώστια σου, να διαφοροποιήσεις τον τρόπο ζωής και τις σκέψεις σου, να είσαι συνεργάτης με τις θεραπείες σου. Έτσι, έχεις καλύτερη ποιότητα ζωής, ενώ παράλληλα ενισχύεις με τον τρόπο αυτό το αμυντικό σου σύστημα, ώστε να έχει καλύτερο αποτέλεσμα η θεραπεία. **Όταν τα πράγματα δεν πάνε καλά; Αν σε κάποια φάση τα πράγματα εξελιχθούν άσχημα, έχεις και πάλι το χρόνο να δράσεις, να συμβιβαστείς, να αποδεχθείς, να αναπτύξεις μια καλή επικοινωνία με όλα τα μέλη της οικογένειας, να συγχωρήσεις και να συγχωρηθείς. Ένας καρκίνος σου δίνει το περιθώριο χρόνο να φύγεις «εν ειρήνη» με τον εαυτό σου, με τους αγαπημένους σου, όσο δύσκολο και αν είναι αυτό. Έχεις κερδίσει γαλήνη, ειρήνη μέσα σου και οι αγαπημένοι σου θα έχουν τις καλύτερες γλυκές αναμνήσεις. Μπορεί να το καταφέρει κά-**

Με όλη της την οικογένεια: Τον σύζυγό της Χριστόδουλο και τους δυο της γιους Νίκο και Αντώνη, που ήρθαν από την Αμερική για την τελετή. Η μη αναδοσμένη από την οικογένεια και η άλλη εκ μέρους των Οργανώσεων από τη Στέλλα Κυριακίδου.

ποιος πολύ πιο εύκολα ίσως, με τη στήριξη, τη βοήθεια του ίδιου και της οικογένειάς από την πολυθεματική ομάδα που έχουμε στην ανακομιστική μας φροντίδα και που προσφέρουμε στο σπίτι του ασθενούς ή όπου αλλού βρίσκεται. Έτσι, μπορεί να κερδίσει όλη η οικογένεια τη γαλήνη, την ειρήνη, την αποδοχή μιας ομαλής αναχώρησης για τον αγαπημένο της πρόσωπο. Είναι πολύ σημαντικό για

να μείνουν οι καλύτερες γλυκές αναμνήσεις πληρότητας από ένα αγαπημένο μας πρόσωπο. Γιατί, σημασία δεν έχει αν θα φύγει κάποιος, αλλά το πώς θα φύγει. Αν έχει ξεπεράσει το θυμό, την απογοήτευση γι' αυτό που του συμβαίνει, αν έχει συμβιβαστεί, ώστε να είναι πιο εύκολη και η επικοινωνία, η επαφή με τη μέλη της οικογένειας, για να επέλθει η γαλήνη.